

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta sää- tiöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi (HE 100/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kulttuuriasiainneuvos Maija Lummpuro ja hallitussihteeri Heidi Sulander, opetus- ja kulttuuriministeriö

- johtaja Kirsti Sutinen ja instituutin johtokunnan puheenjohtaja Henrik Lax, Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti
- valtiosektorin asiamies Kalevi Juntunen, Akavan Erityisalat ry
- sopimustoimitsija Teija Wikman, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- selvityshenkilö Heikki Talvitie.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Joensuun kaupunki
- Lappeenrannan kaupunki
- Tieteentekijöiden liitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi. Instituutin kirjasto eriytettäisiin säätiöstä lain voimaan tullessa Espoon kaupungin kirjaston alaisuuteen opetus- ja kulttuuriministeriön määräämänä erityistehtävänä. Muutoin säätiö jatkaisi instituutin toimintaa. Tarkoituksena on kuitenkin säätiömuotoisessa rakenteessa uudistaa ja ajanmukaistaa toimintaa niin, että Suomessa asuvan venäjänkielisen väestön tarpeet voitaisiin ottaa huomioon nykyistä joustavammin ja paremmin.

Esityksessä opetus- ja kulttuuriministeriö oikeutettaisiin luovuttamaan instituutin hallinnassa oleva omaisuus ja toiminta perustettavalle

säätiölle sekä keskeinen osa instituutin kirjastokokoelmasta Espoon kaupungille. Perustettavan säätiön tarkoituksena olisi parantaa venäjänkielisen väestön integraatiota ja kehittää palveluja, jotka edistäisivät venäjänkielisen väestön kielellistä identiteettiä ja auttaisivat venäjänkielisen kulttuurin kehittymistä Suomessa. Säätiö tarjoaisi venäjänkielistä väestöä koskevia palveluja yksityisille, yhteisöille, kunnille ja valtionhallinnolle. Säätiön tarkoituksena olisi myös edistää kulttuurien välistä vuorovaikutusta kansallisesti ja kansainvälisesti. Liikkeenluovutusta koskevien periaatteiden mukaisesti kirjastotehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi Espoon kaupungin palvelukseen ja muu henkilöstö säätiön

palvelukseen. Samalla kumottaisiin Venäjän ja Itä-Euroopan instituutista vuonna 1992 annettu laki.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Sivistysvaliokunta kannattaa esityksen tavoitetta kehittää instituutin toimintaa muuttamalla se säätiöksi niin, että Suomessa asuvan venäjänkielisen väestön tarpeita oman kielen ja kulttuurin vaalimiseen sekä integraatiota suomalaiseen yhteiskuntaan koko Suomen alueella voitaisiin edistää nykyistä paremmin. Säätiö tarjoaisi itse tai välittäisi venäjänkielistä väestöä koskevia palveluja yksityisille, yhteisöille, kunnille ja valtionhallinnolle. Säätiön tarkoituksena olisi myös edistää kulttuurien välistä vuorovaikutusta kansallisesti ja kansainvälisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että maamme venäjänkielinen väestö saa venäjän kielellä Suomessa tuotettua tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta.

Perustettava säätiö olisi säätiölaissa (109/1930) tarkoitettu yksityisoikeudellinen säätiö, joka saisi vuosittaisen rahoituksen opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja jonka hallituksen ministeriö nimittäisi.

Säätiön talous. Valtion vuoden 2012 talousarviossa on momentilla 29.80.08 Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot osoitettu 969 000 euroa instituutin ja sen kirjaston toimintamenoihin. Jatkossa momentti 29.80.08 poistuisi talousarviosta ja perustettavan säätiön sekä eriytettävän kirjaston toimintaa rahoitettaisiin valtionavustuksella vuonna 2013 momentilta 29.80.52 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voitotavarat taiteen edistämiseen yhteensä enintään 1 200 000 eurolla.

Perustamispääoma on tarkoitus muodostaa sellaiseksi, että se olisi toiminnan aloitusvaiheessa riittävän suuri ottaen huomioon säätiön tarkoitus. Alustavien neuvottelujen perusteella säätiön perustajiksi valtion lisäksi olisi tulossa Helsingin, Espoon, Vantaan, Tampereen, Turun, Joensuun ja Lappeenrannan kaupungit sekä Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten liitto ry. ja Suomi-Venäjä seura. Säätiöpääoma varmistuu kaupunkien tehtyvä lopulliset päätökset osallistumisesta. Arvion mukaan se olisi noin 100 000 euroa ja valtion osuus siitä 80 000 euroa.

Sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että perustettavan säätiön rahoituspohja ja siten myös sen toiminta turvataan sekä muutosvaiheessa että tulevina vuosina. Toiminnan jatkorahoituksen kannalta on keskeistä, että säätiön toiminta-ajatuksen mukainen palvelutoiminta käynnistyy nopeasti ja tuloksellisesti. Valiokunta korostaa, että hankepalveluilla suunnitellun liikevaihdon ja esimerkiksi EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston projektien kautta säätiön tulopohja tulee vakauttaa, jotta säätiön vuosittainen avustustarve veikkaustvoitovaroista jää mahdollisimman pieneksi. Toiminnan käynnistäminen edellyttää valiokunnan arvion mukaan laajaa verkostoitumista venäjänkielisen väestön kotoutumista hoitavien organisaatioiden ja asianomaisten kuntien sekä Suomen venäjänkielisten järjestöjen kanssa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan on mahdollista, että säätiölle vuonna 2013 syntyy sitovien vuokrasopimusten ja uusien pienempien vuokratilojen tarpeen vuoksi päällekkäisiä vuokramenoja ja muita siirtymäajan järjestelyjen kustannuksia, joita budjettiteknisistä syistä ei enää vuoden vaihteen jälkeen voida kattaa Ve-

näjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamäärärahoista. Valiokunta pitää tärkeänä, että säätiön toiminta turvataan tältäkin osin.

Instituutin kirjasto. Instituutin kirjaston keskeinen osa, noin 25 000 nidettä, siirrettäisiin samanaikaisesti säätiön perustamisen kanssa Espoon kaupunginkirjaston alaisuuteen opetus- ja kulttuuriministeriön määräämänä erityistehtävänä. Kirjaston toimintaa rahoitettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä valtionavustuksella samalla tavalla kuin Helsingin kaupunginkirjaston alaisuudessa toimivan Monikielisen kirjaston ja Rovaniemen kaupunginkirjaston Saamelaiskirjaston toimintaa tuetaan.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että instituutin kirjaston kokoelmat saadaan laajemman asiakaskunnan käyttöön, kun keskeinen osa kirjastosta siirretään kunnallisen kirjaston alaisuuteen.

Henkilökunnan asema. Valiokunta toteaa, että henkilöstön palvelussuhteen ehdot on hallituksen esityksen mukaan turvattu liikkeenluovutusperiaatteiden mukaisesti nykyisen valtion virkaja työehtosopimuksen päättymiseen eli maaliskuun 2014 loppuun asti. Kirjastohenkilöstö siirtyisi liikkeenluovutusta koskevien periaatteiden mukaisesti Espoon kaupungin palvelukseen.

Valiokunta korostaa, että valtion ulkoistaessa toimintaansa tulee kattavasti huolehtia siitä, että muutos ei heikennä henkilöstön palvelussuhteen ehtoja ja että henkilöstön eläke-edut turvataan myös jatkossa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Sanna Lauslahti /kok
vpj.	Inkeri Kerola /kesk	Mika Niikko /ps
jäs.	Ritva Elomaa /ps	Mikaela Nylander /r
	Eeva-Johanna Eloranta /sd	Tuula Peltonen /sd
	Leena Harkimo /kok	Tuomo Puumala /kesk
	Mikael Jungner /sd	Simo Rundgren /kesk
	Pauli Kiuru /kok	Pauliina Viitamies /sd.
	Kimmo Kivelä /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.